

Boesdal Kalkbrud

Kalkværk og rekreativt område

AF LENE SKOVBORG

48

NLEDNING

Boesdal Kalkbrud har over en periode på omkring 100 år fungeret som kalkværk drevet på industriel vis og anvendes i dag som rekreativt område. Det bliver fremover hjemsted for et besøgscenter for Stevns Klint Unesco Verdensarv. Artiklen beskriver, hvilke overvejelser om brug forskellige interessenter i tidens løb har gjort sig om anvendelsen af området i Boesdal, der er beliggende ud til Stevns Klint lige nord for Rødvig.

Udover udviklingen fra industriel brug til rekreativ brug er stedet interessant set ud fra en industrikonverteringsvinkel, fordi Boesdal Kalkbrud i 2018 blev udpeget som et betydningsfuldt kulturmiljø. Det skete i forbindelse med en kulturmiljøgennemgang efter SAK metoden, som Stevns Kommune foretog sammen med Aarhus Arkitektskole og Østsjællands Museum. I samme periode rejste Landsforeningen til bevaring af bygnings- og landskabskultur en fredningssag for stedet, for at sikre de landskabelige og bygningsmæssige værdier. Artiklen belyser desuden, hvordan det er hensigten, at man fremover sikrer de historiske og kulturlandskabelige materielle og immaterielle værdier ved åbningen af det nye besøgscenter for Stevns Klint for Unesco Verdensarv planlagt til åbning 2021. Besøgscentret kommer til at rumme formidlingen om det meteornedslag for 65 millioner år siden, som der findes rester af i fiskelerlaget i klinten. En hændelse, der førte til bl.a. dinosaurernes uddøen, men også skabte mulighed for, at menneskeheden kunne udvikle sig.

Besøger man Boesdal Kalkbrud i 2019, kommer man til et sted, der er defineret af et stort område bag klinten, der er udhulet ned i omkring 19 meters dybde. På kanten står to skorstene fra 1930'erne som torsoer, der vidner om kalkværkets aktive periode. Der er to hvide lave bygninger fra 1940'erne, som har fungeret som mandskabsbygninger og vejerbod. Nede i bruddet står en lille lade og en stor pyramideformet lade fra 1960'erne. Sammen med to veje ned i bruddet og et gennembrud i klinten vidner disse elementer fra produktionsanlægget om A/S Boesdal Kalkværks aktive periode.

Den rekreative brug af Boesdal Kalkbrud kommer til udtryk ved det naturlandskab Stevns Kommune udlagde i 1990'erne. Kommer man til kalkbruddet fra Boesdalsvej passerer man vejer-

boden og mandskabsbygningen og ser de to skorstene. Når man bevæger sig ind på området, kommer man til en boulebane anlagt på kanten af bruddet sammen med et stort græsareal, to amfiscener, opfyldning af jord langs indersiden af klinten og ind mod landsiden nede i bruddet, en cykelcrossbane, et slynget vejforløb, et stort område kaldet Sletten dybest inde i bruddet, hvor man kan overnatte i shelter. Pyramiden og lade indgår i udnyttelsen af stedet med kalkbruddet og klinten til opførelse af koncerter og andre aktiviteter.

Det er ved siden af pyramiden, at det nye besøgscenter er planlagt til at blive opført. Hele stedet kommer i øvrigt til at indgå i den generelle udendørs formidling af geologiens historie og nyere tids kulturhistorie herunder industrihistorien.

HVILKE FORTÆLLINGER BÆRER BOESDAL KALKBRUD PÅ I DAG?

Der er en række forhold, der gør, at Boesdal Kalkbrud i dag er interessant. Kalken i undergrunden og i selve Klinten har gjort stedet eftertragtet for råstofindvinding gennem mange århundreder. Siden er stedets udlæg blevet ændret til et rekreativt naturområde. Dette skifte har betydet en radikal ændring af kulturlandskabets udseende, hvor resterne fra den industrielle produktion indgår i stedets historie og identitet. Hvilke historier er de bærende fortællinger på stedet i dag, og hvorledes indgår disse i den aktuelle udvikling med besøgscentret?

BOESDAL KALKVÆRK – ET INDUSTRIANLÆG

Boesdal Kalkværk var aktivt fra 1922 til 1978. H.C. Larsen købte mere jord til sin gård, Elmekronegård, af sin nabo i 1919 og opdagede, at der var kalk i undergrunden. I 1922 begyndte han en produktion, der snart blev et kalkværk drevet på industriel vis med produktion af fortrinsvis brændt kalk og læsket kalk samt salg af jordbrugskalk til landmænd. Det sidstnævnte var et nyt marked, som H.C. Larsen begyndte at udnytte forretningsmæssigt. I begyndelsen gravede H.C. Larsen og hans medarbejdere

Boesdal Kalkværk i 1930'erne med den første generation af skaktovne. Stevns lokalhistoriske arkiv

kalken fri med hakker og skovle, harpede den og solgte den som jordbrugskalk. Man opførte et lille skur nede i dalen i 1923 ca. 50 meter fra Boesdal. De havde dog brug for mere kalk og begyndte at grave inde på Elmekronegårds jorder lige ud for de to skorstene, man stadig ser i dag. Snart udvidede H.C. Larsen produktionen til at sælge læsket kalk, og dertil havde han brug for brændt kalk. Derfor opførte han en langovn sidst i 1920'erne og anlagde to kalkkuler. Her lagrede man kalken, inden den blev solgt til brug i byggeindustrien. I en mindre pyramideformet lade opbevarede man jordbrugskalk.

H.C. Larsen solgte i 1931 Elmekronegård og gik i interessentskab med Jens V. J. Pilholm.¹⁾ I 1931 blev den første højovn opført og i 1934/5 blev den anden taget i brug. Skaktovnene fungerede ved, at man påfyldte kalken midtvejs oppe i skorstenen og fyrede med kul fra siden. I bunden udtog man den brændte kalk. Det gav et renere produkt, og man undgik slagger, der var tilfældet ved langovnene. Samtidig etablerede man et ophalerspil nede fra bruddet, der nu var i ca. 19 meters dybde. Snart fjernede man langovnen, der nu var en forældet teknologi.

I stedet for at bryde kalken med brækstænger og hakker begyndte man at sprænge kalken løs med Aerolit dynamit. På tipvogne og tipvognsspor skubbede man de fyldte tipvogne rundt i bruddet hen til ophalerspillet, hvor tipvognene kunne

hejses op til ovnen eller sættes af på kanten til senere brug. Kalkstenene blev slået til 15-20 cm og blev kaldt brændeklodser. Mindre stykker, der var fri for flint, blev knust ned til under 12 mm og solgt som jordbrugskalk. Noget flint, har gennem tiden været solgt til anlæggelse af veje. Man arbejdede mest forår og efterår som sæsonarbejde. Ved megen regn stoppede arbejdet, fordi kalken blev for våd at arbejde med og ikke kunne brænde. Om sommeren kunne der blive 40 grader varmt i bruddet, og lyset var stærkt.

I 1936 dannede H.C. Larsen og Jens V. J. Pilholm aktieselskab Boesdal Kalkværk, og A/S Ny Kalkbrænderi købte aktiemajoriteten for 135.000 kr.²⁾ A/S Ny Kalkbrænderi var meget interesseret i stabile leverancer af kalk. I 1942 købte A/S Kalkbrænderi Elmekronegård og kunne dermed udvide indvindingen af kalk til kalkproduktionen.

DET NYE BOESDAL KALKVÆRK

A/S Ny Kalkbrænderi ville gerne afhænde deres svenske kalkbrud og fortsætte virksomheden kun på dansk grund. I 1947 dannede A/S Ny Kalkbrænderi et nyt aktieselskab Boesdal Ny Kalkværk, foruden at de overtog alle aktier i det eksisterende selskab. Der var nu to aktieselskaber, og H.C. Larsen blev direktør for begge selskaberne. Reelt fungerede de som et selskab, men de to sel-

KONVERTERING

Boesdal Kalkværk omkring 1950 med fuldt udbygget industrielt produktionsapparat. Stevns lokalhistoriske arkiv

skaber ejede hver især forskellige bygninger og produktionsapparater i kalkbruddet. Brændt kalk, hydratkalk, læsket kalk/dobbelstampet kalk, flusmiddel, der var knyttnævestore kalkklodser til stålproduktion, jordbrugskalk og foderkalk blev solgt fra Boesdal Kalkbrud.

Det satte gang i en helt ny tid med en ny fabrik med to nye lfö højovne opført i henholdsvis 1948 og 1949 med tilhørende produktionsbygninger på toppen af bruddet. Der blev opført hydratkalkfabrik og fabrik til produktion af stampet kalk. Desuden blev opført den røde lade, der rummede ubrændt kalk til brug i bl.a. stålindustrien, hvor Det danske Stålværk i Frederiksværk var kunde frem til A/S Boesdal Kalkværk indstillede produktionen i 1978.

I starten blev skaktovnene fyret med kul og siden benyttede man olie. Man kunne producere 30 tons brændt kalk pr. døgn pr. ovn. Ovnene skulle påfyldes kalk en gang i timen og tømmes for kalk en gang i timen. Det tog omkring 20 minutter. I den mellemiggende periode kunne fyrbødere og arbejds mænd tage en pause eller påtage sig andre opgaver. Der var produktion af hydratkalk, der bliver brugt til at fremstille mørtel. Efter at have været tilsat omkring 8 % vand blev den brændte kalk tørret og pakket i sække med 33 1/3 kg. Hydratkalken blev også anvendt til dobbeltstampet kalk, der foregik ved tilsætning af vand og stampning med to stempler i en lokalt fremstillet maskine og gjorde denne læskede kalk til en specialitet for Boesdal Kalkværk.

De to skaktovne fra 1930'erne fik lov at blive stående som skorstene og blev med tiden et vartegn for kalkbruddet. Kalken rummer megen flint, der måtte sorteres fra, før kalken kunne benyttes til jordbrugskalk eller brændt kalk. Det blev gjort ved håndkraft og dernæst skulle man skaffe sig af med flinten. Med den øgede produktivitet fandt man i slutningen af 1940'erne på at grave en 120 meter lang tunnel med tipvognsspor gennem klinten, således at man kunne tippe flinten af ved strandkanten Tippen. Dernæst tog strømmen flinten videre med sig, men i dag ligger der stadig masser af store flintstykker ved strandkanten. Allerede ti år senere var tunnelen dog forsvundet, fordi man havde lavet et gennembrud i klinten og udnyttet kalken i produktionen.

I begyndelsen af 1960'erne halverede man antallet af medarbejdere i bruddet til omkring 50 mennesker, og samtidig udvidede man bruddet, fordi man havde købt Korsnæbsgårds jorder, hvor man skulle overholde en 100 meter afstand til klinten. Snart gik man over til at grave kalken fri med gravkøer, men benyttede også stadig dynamit.

1967 indgik man kontrakt med Dansk Landbrugs Growareselskab (DLG) om at aftage hele den fremtidige produktion af landbrugskalk i 15 år og udlejede et areal til opførelse af den nuværende pyramideformede lade, der blev betalt af DLG. Det var meningen, at Boesdal Kalkbrud skulle have overtaget laden efter 15 år. Pyramiden blev opført i 1967/68. Den er 20 meter høj indvendig og en diameter på 60 meter og er 12 kantet. Pyramiden kan rumme 25.000 tons jordbrugskalk, der har samme hældningsgrad, som den knuste kalk får, når den hældes i fra toppen af pyramiden. Den udgravede kalk blev kørt på dumpere hen til knuseren. Der blev kalken delt i mere håndterbare stykker og på transportbånd sendt til sorterhuset, hvor flinten af fire mænd blev sorteret fra. Derfra blev noget kalk på transportbånd sendt op til ovnene, og andet kalk blev på transportbånd sendt til opbevaring i laden for jordbrugskalk eller på et andet transportbånd sendt til en mølle ved den lille lade nede i bruddet. Ved skaktovnene foregik igen en sortering, hvor ubrændt kalk kom gennem en mølle og blev opbevaret i den røde lade og anden kalk blev brændt i ovnene.

Midt i 1970'erne kom nye skærpede krav til brænding af kalken, som førte i til opførelse af en Calcimatic ovn i 1975. Den blev opført nede i bruddet. Denne ovn kunne producere 100 tons kalk i døgn, der blev brændt på en tallerken, som kalken lå på i et 15 cm tykt lag, og der blev fyret henover. Det tog en time, og ovnen blev betjent af en mand.

Man fik dog aldrig den nye calcimaticovn til at fungere optimalt, idet der var mange indkøringsvanskeligheder. Når den nye ovn brændte, var den effektiv, hvilket brændingen af store lagre af kalk, der havde været for småt til brænding i skaktovnene vidner om. Man havde forventet at have kalksmuld til et års forbrug, men det lager var opbrugt og brændt længe før. Dertil kom at energikrisen, som Danmark på det tidspunkt befandt sig i,

52 gjorde fyring med olie i calcimaticovnen urentabel. Den megen flint i kalken voldte også problemer. Man undersøgte uden held, om man kunne fjerne flinten optisk i stedet for at bruge mandskab, hvis timeløn var medvirkende til, at produktionen blev for dyr. Efterhånden var tiden moden til, at forretningen i Boesdal Kalkværk måtte overtages af et andet selskab.

FAXE KALKBRUD I BOESDAL FRA 1978 – 1991

Anvendelsen af brændt kalk havde gennem en årrække været for nedadgående på landsplan bl.a. grundet elementbyggeri fremfor traditionelt byggeri med tegl. Faxer Kalk havde i forvejen interesser på Stevns Klint, hvor de drev Sigerslev Kridtbrud foruden at drive kalkbruddet i Faxer. De indledte bl.a. en kontakt til Boesdal Kalkværk, som medførte, at A/S Ny Kalkbrænderi og A/S Boesdal Kalkværk, der var et 100 % ejet datterselskab under A/S Ny Kalkbrænderi blev solgt til A/S Faxer Kalk fra 1. januar 1978. Det var for A/S Faxer Kalk vigtigt at kunne overtage Det danske Stålvalseværk i Frederiksværk som kunde. Dansk Landbrugs Growarselskab, DLG, var ligeledes en stor kunde som A/S Faxer Kalkbrud overtog og fortsat leverede jordbrugskalk til. A/S Ny kalkbrænderi solgte sit kalkværk for 13.100.000 kr. Overtagelsen af A/S Boesdal Kalkværk var langt mere beskedet og drejede sig kun om kr. 1.000.000. I de to endelige skøder på matriklerne betalte A/S Faxer Kalkbrud ligeledes henholdsvis 4.700.000 kr. for A/S Ny Kalkbrænderi og 900.000 kr. for A/S Boesdal Kalkværks grunde.³⁾

Da A/S Faxer Kalkbrud overtog A/S Boesdal Kalkværk lukkede de faktisk værket. Der blev dog brudt tilstrækkelig kalk til at opretholde retten til at drive råstofindvinding. 1987 ønskede ikke blot Stevns Kommune, men også borgere i Rødvig, at overjordsoplæg på klinten nord og syd for bruddet blev fjernet. Det tog den pæne udsigt til vandet. For Kommunen var det vigtigt, at fyldmængderne blev placeret landskabsharmonisk og uden unødigt tildækning af kalk-kridtressourcen.⁴⁾ Dette var et skridt mod etableringen af kalkbruddet til rekreativt naturlandskab.

I begyndelsen af 1980'erne havde A/S Faxer Kalk fjernet de to lföovne og produktionsbygninger, der blev opført i perioden omkring 1948. Det der stod tilbage i bruddet, var den nye calcima-

ticovn med tilhørende produktionsapparat, pyramiden, den lille lade og knuseren samt de transportbånd, der forbandt de forskellige produktionsapparater og lader med knuseren. Oppe på kanten fik de to gamle og nu forfaldne skorstene fra skaktovnene fra 1930'erne ligeledes lov til at blive stående sammen med mandskabsbygningen og vejerboden.

BOESDAL KALKBRUD – ET REKREATIVT OMRÅDE

I Stevns Kommune ville man gerne omdanne og begrænse råstofindvindingen, der også gav tung transport på forholdsvis små veje. Da Boesdal Kalkbrud nærmest lå ubenyttet hen, så man et potentiale til at omdanne det til rekreativt naturområde og til at indgå i turismestrategier. I slutningen af 1980'erne indledte Stevns Kommune derfor forhandlinger om at overtage Boesdal Kalkværk. I løbet af foråret 1991 underskrev Stevns Kommune en købsaftale med A/S Faxer Kalk og overtog Boesdal Kalkværk for kr. 100.000 foruden handelsomkostninger. Desuden blev man enig om at overtage den del af kalkbruddet, der lå ud for Korsnæbsgård samt en passende bred jordbræmme, og det der i øvrigt var tilbage på grunden for kr. 200.000 uden yderligere omkostninger. Det betød, at Stevns Kommune i 1991 købte Boesdal Kalkværk for kr. 300.000 og forpligtede sig til selv at rydde op.⁵⁾

Stevns Bevaringsforening for Bygnings- og Landsskabskultur henvendte sig til kommunen med et ønske om at overtage de to skorstene fra to skaktovnene fra 1930'erne og stå for en restaurering af dem begge. Det tiltrådte Teknisk udvalg den 12. maj 1992, hvor det blev understreget, at projektet skete uden udgift for Stevns Kommune. Skorstene blev restaureret ved, at man tog sten fra den yngste af de to til at restaurere den ældste fra 1931 med. Derfor står der i dag halvanden skorsten, men begge ovne trænger igen til at blive tilset med en renovering.

Et par år senere var Stevns Kommune parat til at komme videre med udviklingen af Boesdal Kalkbrud, som stedet nu blev kaldt. Området var blevet ryddet på nær pyramiden og den lille lade samt mandskabsbygningen og vejerboden på kanten foruden de to gamle skorstene. De skulle indgå i de nye rekreative aktiviteter og give stedet historisk identitet med fortællinger

om industrien med kalkværket, der havde formet hele stedet. Boesdal Kalkværk fremstod i øvrigt som et goldt månelandskab, da Stevns Kommune overtog området. I forbindelse med udarbejdelsen af landskabs- og plejeplanen blev der derfor udarbejdet en beplantningsplan. Pil, tjørn og hylid stod spredt i området. I landskabsplanen og den vedtagne lokalplan indarbejdede man tillige den jordbræmme, der var placeret på indersiden af den sydligste ende af kalkbruddet. Den er med til at skabe landskabelige rum, hvor dele af de rekreative aktiviteter kan udfolde sig. Der blev etableret bevoksningszoner med muld og ved teltpladser og friluftsmødepladser lagde man et tyndt lag overjord, hvor der gror græs. Der er dog stort fokus på anvendelse af området til fysiske aktiviteter, og det bærer planerne præg af.

I konkurrenceprogrammet skulle landskabsarkitekterne forholde sig til, at man ønskede gode adgangsforhold, stier, overnatningspladser og mulighed for rekreative aktiviteter som kælning, cykling og at spille boule. Det blev Peter Thorsen, der af de indbudte landskabsarkitekter, i april 1995 vandt med sit projekt for en landskabs- og plejeplan for Boesdal Kalkbrud.

I 1996 blev "Lokalplan nr. 47 Boesdal Kalkbrud" vedtaget, som i det store og hele tog alle ideerne fra vinderforslaget med, og der blev lagt en plan for at få ryddet de sidste affaldsbunker m.v. Ved Boesdalvej blev der anlagt parkeringspladser ved mand-skabsbygningen og vejerboden samt ved skorstenene. Der blev anlagt en boulebane på græsset med udsigt over kalkbruddet, hvor de to ifø skaktovne, den røde lade, hydratkalkfabrikken og bygningen, hvor man producerede stampet kalk, tidligere lå. Ud mod kysten blev anlagt to amfiteatre foran, det man i dag kalder verdensarvsmuren.⁶⁾

For at komme ned i bruddet benytter man enten vejen anlagt midt i 1970'erne eller den gamle vej tættest på klinten. Nede i kalkbruddet er der adgang til kysten, der hvor man lavede gennembrud i klinten i 1950'erne. Inde i bruddet op mod Elmekronegård blev anlagt en cykelbane, og fortsætter man ind i bunden af bruddet til den store slette, kommer man til en teltplads med shelter.

Vejforløbene blev belagt med slotsgrus, så man kan køre med bil i kalkbruddet, og Boesdal Kalkbrud er blevet brugt til ma-

nøvrebanekørsel. En lang række forskellige arrangementer og begivenheder har været afholdt i Boesdal Kalkbrud. Nogle har været meget lokale og andre har været regionale. I perioden 1996-2004 blev afholdt omkring 150 arrangementer.⁷⁾ Pyramiden er blevet et vartegn for Boesdal Kalkbrud som rekreativt område. Der er udformet et logo for stedet med pyramiden. De kunstneriske aktiviteter, spejderlejre, dykkerklubber, der dykker fra stranden, pinsegudtjeneste m.v. foregår i pyramiden og med udnyttelse af stranden, bruddet og amfiteatrene. Mange lokale borgere lufter hunde eller udnytter på anden vis stedet.

Omkring 20 år senere fremstår området i dag temmelig tilgroet med bl.a. birketræer, hvor beplantningen har taget over og slører de tidligere klart markerede spor fra udvinding af kalk i bruddet. De slører også de cykelstier og veje, som man etablerede med Lokalplanen.

KULTURMILJØ OG FREDNING

I 2018 blev Boesdal Kalkbrud udnævnt til kulturmiljø ved en gennemgang med SAK metoden, der ser på stedets potentialer for bosætning, erhverv og turisme. Boesdal Kalkbrud udmærker sig ved både i landskab og med de resterende bygninger at vise elementer fra stenskerings og kalkværkets historie samt den nuværende rekreative brug. Stedets ældre historie med stenskering går tilbage til middelalderen og i klinten ses stadig spor efter den stenskering, der foregik i 1800-tallet, hvor man har skåret blokke ud af klinten til udformning af kalksten.⁸⁾ På Stevns kalder man det for kridtsten. I 1857-8 opførte godsejeren på Gjorslev Gods arbejderboliger ved Korsnæbsvej, der i dag stadig ligger langs vejen. Således findes tre tidsnit af nyere tids historie i Boesdal Kalkbrud, der samlet set udgør et kulturmiljø, der til forskellig tid har haft samfundsmæssig betydning og i dag har turistmæssig betydning i formidling af disse fortællinger. Derfor tildeltes Boesdal Kalkbrud højeste værdier for kulturhistoriske, integritetsmæssige, kulturformidlingsmæssige og turismemæssige potentialer.

Landsforeningen til bevaring af bygnings- og landskabskultur rejste tillige fredningssag i 2018, der i 2019 blev afvist af Det sær-

KONVERTERING

Grundlovsdag i Boesdal Kalkbrud 2011 med deltagelse af lokale foreninger og grundlovstale af borgmester. Stevns Kommune

lige Bygningssyn. Man ønskede at få fredet stedet med både landskab og de tilbageværende bygninger fra Boesdals Kalkværks tid. Det særlige Bygningssyn afviste fredningen med den begrundelse af for mange af de arkitektoniske og kulturhistoriske træk var svækket, da de fleste industribygninger, transportbåndene, knuseren og andre bygninger var blevet fjernet, og stedet ikke fremstod tilstrækkeligt intakt til at kunne bære en bygningsfredning.

AFRUNDNING

En industrikonvertering til anden brug bør give mening. I forbindelse med udviklingen af Boesdal Kalkbrud fra industriområde til rekreativt naturområde er der sket voldsomme forandringer, der ikke længere gør det umiddelbart muligt at forstå kalkbruddet som industrialanlæg. De oprindelige centrale anlæg er fjernet og de tilbageværende bygninger står som spredte torsoer, hvor det kræver forklaring, hvis man vil formidle historien på stedet for den besøgende. Derfor er industrihistorien umiddelbart ikke en bærende fortælling længere, når man besøger stedet.

Til gengæld giver de tilbageværende bygninger mening i forhold til udlægget af det rekreative naturområde. De indgår især i fortællingen om den kunstneriske brug af stedet med koncerter og teater og i den fritidsbaserede brug, hvor foreninger og klubber lejer sig ind og bruger området.

Med opførelsen af besøgscentret Stevns Klint Unesco Verdensarv tilføjes et nyt kapitel til den rekreative brug af stedet, som fortsætter denne historie. Den 65 millioner år gamle historie om fiskelerlaget, industrihistorien samt historien om stenskæringen vil blive formidlet på forskellige poster antageligt digitalt eller eksempelvis med legepladser på stedet. Det giver en ny samlet historiefortælling. Denne historie er stedbunden uden af kunne vise alle historier gennem bevarede fysiske bygninger m.v., men indgår i en dynamisk udvikling af stedet, der kan rumme ny brug og fortællinger fremover.

Litteratur

- Aktieselskabet Ny Kalkbrænderi 1889 – 1949, København 1950
Boesdal Kalkbrud, Forslag til landskabs- og plejeplan, Stevns Kommune april 1995
Helring, Benny, Boesdal Kalkværk, Foredrag 1992, Stevns før og nu, Stevns lokalhistoriske arkiv, Vallø lokalhistoriske arkiv, 2011
Hess, Carsten, Kridthusene på Stevns, særtryk Folk og Kultur, 1972
Hess, Carsten, Stevns Klint 1750-1950. Industrialismens bygninger og boliger: Det industrielle miljø 1840-1940. 1977:2, Selskabet til bevaring af industrimiljøer, København
Hess, Stevns Klint – arbejdsplads i 800 år, i Under Storstrøms Himmel, Kulturlandskabet i Storstrøms Amt
Hess, Carsten, Under Storstrøms Himmel, Kulturlandskabet i Storstrøms Amt, Museumsrådet 1996
Lokalplan nr. 47 for Boesdal Kalkbrud, Stevns Kommune, august 1996
Løkke, Birgit og Lene Vestergård, Klint Musik, Musik dramatisk forestilling om kalk, kridt og meteormedslag, 2016
Løkke, Birgit og Lene Vestergård, Klint 2 Lyden af en verdensarv, 2018
Screening af kulturmiljøer Stevns Kommune, Stevns Kommune juni 2018
Statusrapport, Arbejdsgruppen til behandling af planlægningsproblemer på Stevns Klint, november 1987
Stevns Kommuneatlas, Byer og bygninger 2002, Kulturarvsstyrelsen 2002
Stevns Klint, Stevns Museum, 1979
Skodborg, Lene, Formidlingskonkurrence, Besøgscenter i Boesdal Kalkbrud, upubliceret 2019
Værd at vide om Stevns Klint, hæfte fra Stevns Museum, 1985

Kilder

- Aftale A/S Ny Kalkbrænderi og A/S Faxø Kalkbrud, 1978
Arkivkasser, Stevns Kommune
Jordebog for Gjorslev Gods for årene 1860, 1866, 1870, 1871, 1872
Protokol og foto, A/S Ny Kalkbrænderi, Arkivpakke Direktør Bent Linde, Københavns Stadsarkiv
Tingbogen, Lille Heddinge 1914 – 1992

Noter

- 1) Tingbog
- 2) Protokol, Ny Kalkbrænderi, Københavns Stadsarkiv
- 3) Aftale A/S Ny Kalkbrænderi og A/S Faxø Kalkbrud, 1978
- 4) Statusrapport, november 1987
- 5) Lokalplan nr. 47, for Boesdal Kalkbrud, Stevns Kommune, august 1996
- 6) Lokalplan nr. 47, for Boesdal Kalkbrud, Stevns Kommune, august 1996
- 7) Arkivkasser, Stevns Kommune
- 8) Jordebog for Gjorslev Gods for årene 1860, 1866, 1870, 1871, 1872